

СХВАЛЕНО
Педагогічною радою
ДМШ №1 ім. П. Майбороди

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор ДМШ№1
ім. П. Майбороди

Протокол №1
від 05 вересня 2022р.

_____Є.Дудник
наказ № 26/1- Д
від 05 вересня 2022р.

**Освітня програма з музичного мистецтва
Полтавська дитяча музична школа №1 імені П.
Майбороди
Полтавської міської ради
початкового (базового) підрівня
складена на основі типової навчальної програми
«Музичний інструмент баян»**

Полтава
2022

ВСТУП

Навчальна програма з навчальної дисципліни «Музичний інструмент баян» містить загальний нормативний зміст, обсяг та результати навчання учнів початкової мистецької освіти елементарного підрівня музичного мистецького спрямування.

Навчальна програма встановлює мету, завдання навчальної дисципліни відповідно до ключових компетентностей, рекомендовані форми організації освітнього процесу, види навчальних занять, методи навчання, форми і засоби поточного та підсумкового контролю, рекомендації щодо його проведення, а також критерії оцінювання рівня досягнень результатів навчання.

Опанування нормативного змісту типової навчальної програми дає можливість здобувачам освіти набути визначених типовою освітньою програмою з музичного мистецтва (інструментальний клас: баян) компетентностей у своєму повсякденному житті, а також продовжити навчання на наступному підрівні початкової мистецької освіти за фахом або спорідненим видом мистецтва.

Типова навчальна програма орієнтована на здобуття початкової музичної освіти елементарного підрівня здобувачами освіти (учнями) у мистецьких школах (музичних школах, музичних відділеннях шкіл мистецтв), а також може бути використана іншими суб'єктами освітньої діяльності, які реалізують програми позашкільної освіти за мистецьким напрямом.

Нормативний зміст типової навчальної програми розрахований на дітей, які розпочинають навчання в 6-7 років (перший клас початкової загальноосвітньої школи), а також може бути реалізований у навчанні осіб старшого віку, які не мають початкових компетентностей, формування яких передбачено цією типовою навчальною програмою. У разі навчання осіб, старших за 6-7 років, кількість років навчання для опанування змісту типової

навчальної програми може скорочуватись з урахуванням психофізичного розвитку учня/учениці, його/її можливостей, темпу опанування ним/нею нормативного змісту для досягнення результатів навчання, передбачених для четвертого року здобуття освіти на елементарному підрівні. У цьому випадку вивчення теоретичної бази та оволодіння практичними навичками ущільнюється в часі.

Нормативний зміст типової навчальної програми базується на традиціях та досвіді світових шкіл і української школи гри на баяні – київської, львівської, харківської, одеської; враховує сучасні потреби особистості у творчому самовираженні, формуванні образного мислення та емоційно-естетичного досвіду, розвитку особистісного мистецького сприйняття дійсності, заохочення до самостійної музичної діяльності.

Типова навчальна програма є основою для розроблення викладачем *робочої навчальної програми* з навчальної дисципліни **«Музичний інструмент баян»**, в якій конкретизується: тематика, послідовність викладу навчального матеріалу, комплекс художньо-педагогічних методів, підходів та інструментів, заходи поточного контролю та обсяг годин на опанування учнями змісту кожного навчального року відповідно до їх здібностей і можливостей.

Мета та завдання навчальної програми:

Мета нормативного змісту типової навчальної програми полягає в залученні учня/учениці до музичної культури, прищепленні інтересу і любові до музики; ранньому виявленні та розвитку індивідуальних здібностей; формуванні відповідних знань, умінь, навичок, розуміння, ціннісних орієнтацій у сфері музичного мистецтва та мистецтва загалом; розкритті емоційності та музикальності під час відтворення музичних творів із застосуванням необхідних засобів музичної виразності; вихованні потреби у власній інтерпретації виконуваних творів; виробленні мотивації до самостійного навчання шляхом залучення до пошуку, прослуховування,

вивчення та виконання творів музичного мистецтва для гри на баяні.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу.

Освітній процес у межах типової навчальної програми здійснюється у формі навчальних занять, заходів поточного контролю (концертів, технічних заліків) та підсумкового контролю (контрольних заходів: академічних концертів, іспитів). Основною формою занять з навчальної дисципліни **«Музичний інструмент баян»** є *індивідуальний урок*. У процесі ведення занять практикується індивідуальний підхід до учнів, враховуються вікові психологічні особливості учнів, індивідуальний темп засвоєння ними навчального матеріалу.

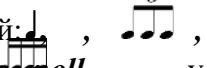
Оцінювання на завершальному етапі передбачає співставлення досягнень учня/учениці з конкретними результатами навчання відповідно до компетентностей, визначених типовою навчальною програмою на кінець 4 року навчання. Виступ учнів оцінює комісія з викладачів фаху та адміністрації закладу мистецької освіти. Під час оцінювання виступу учня/учениці на підсумковому контрольному заході (іспиті) необхідно враховувати такі змістові компоненти:

Вимоги до матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу

Для результативного проведення занять з навчальної дисципліни **«Музичний інструмент баян»** відповідні приміщення (класи) мають бути забезпечені необхідним набором *обов'язкових* матеріально-технічних засобів – музичними інструментами: баянами (для учнів, що відповідають їх психофізичним даним і віку, та для викладача), стільцями; столом; шафою; пюпітром для нот; точковим освітленням; метрономом з тюнером; стендом для наочних посібників; наочними матеріалами, літературою з фаху та методичними зразками.

Перший рік навчання.

Завдання: розвиток свободи виконавського апарату; опанування артикуляційно-штрихової техніки: різних видів туше, штрихів *legato*, *non legato*, *staccato*, залежно від характеру твору, динаміки, фактури; вдосконалення навичок ведення міха, прийому тремоло; оволодіння технікою виконання мелізму *форшлаг*; використання літерних позначень нот; продовження вивчення поліфонії, музичного твору великої форми (сюїти); розвиток навичок самостійного розбору твору, підбору мелодій та акомпанементів на слух; повторення раніше вивченого репертуару.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
<p>Модуль 1. Ритмічні послідовності. Удосконалення навичок роботи над музичним твором. Поліфонія</p>	<p>Підготовка баяна до гри.</p> <p>Гра <i>арпеджіо</i> (довгі, короткі, ламані), <i>акордів</i> (тонічний тризвук з оберненням) та <i>ламаних акордів</i> (на правій клавіатурі та/або виборній системі) у гамах <i>C-dur</i>, <i>a-moll</i>.</p> <p>Відпрацювання ритмічних послідовностей: , у гамах <i>C-dur</i>, <i>a-moll</i> у різних штрихових комбінаціях.</p> <p>Туше та його види. Типи фактури.</p> <p>Поліфонія як вид багатоголосся. Основні закономірності поліфонії.</p>	<p>Має правильну посадку за інструментом, постановку рук, зокрема на виборній клавіатурі. Вміє регулювати ремені самостійно.</p> <p>Дотримується різних темпових співвідношень у виконанні <i>арпеджіо</i> (довгі, короткі, ламані), <i>акордів</i> (тонічний тризвук з оберненням) та <i>ламаних акордів</i> (на правій кавіатурі та зокрема виборній системі) у гамах <i>C-dur</i>, <i>a-moll</i>.</p> <p>Відтворює різні ритмічні послідовності (<i>дуолі</i>, <i>тріолі</i>, <i>квартолі</i>) у гамах <i>C-dur</i>, <i>a-moll</i> штриховими комбінаціями <i>non legato</i>, <i>legato</i>, <i>staccato</i> у різних темпових співвідношеннях. Демонструє пульсацію та акцентування в ритмічних групах.</p> <p>Виконує основні види <i>туше</i>: <i>натиск</i>, <i>удар</i>, <i>поштовх</i>, <i>ковзання</i>; використовує їх, враховуючи конструктивно- акустичні особливості інструмента.</p> <p>Виконує твір з елементами поліфонії, передає особливості голосоведення.</p> <p>Розпізнає графічне зображення <i>форшлаг</i> у нотному тексті, вміє правильно розшифровувати та грати</p>

	<p>Опанування мелізмуфоршлаг та його видів.</p> <p>Види простих музичних форм.</p> <p>Навички самостійної роботи з розбору п'єс (рівень складності творів: елементарний підрівень початковоїмистецької освіти). Літерні позначення нот.</p> <p>Повторення ранішевивчених творів.</p>	<p>види <i>форшлагів</i> (<i>короткий, подвійний короткий, довгий</i>).</p> <p>Визначає на прикладі твору з власного навчального репертуару основні елементи 2-х або 3-х частинних музичних форм: мотив, фразу, речення, період.</p> <p>Виконує п'єси та дотримується основних правил розбору нотного тексту (визначення тональності, розміру, особливостей мелодії, її ритмічних структур, аплікатури, штрихів, фразування тощо).</p> <p>Виконує твори, вивчені попередні навчальні роки.</p>
<p>Модуль 2. Технічні навички гри: деташе, пальцеве тремоло. Сюїта</p>	<p>Ритмічні малюнки (<i>дуолі, тріолі, квартолі</i>), <i>арпеджіо</i> (довгі, короткі, ламані), <i>акорди</i> (тонічний тризвук з оберненням) та <i>ламані акорди</i> в гамах з одним ключовим знаком.</p> <p>Ознайомлення з аплікатурними принципами хроматичної гама (гра правою та лівою руками на готовій та/або виборній системі).</p> <p>Удосконалення роботи над міховеденням, опанування штриха <i>деташе</i>. Використання прийому <i>тремоло міхом</i>.</p>	<p>Відтворює різні ритмічні малюнки (<i>дуолі, тріолі, квартолі</i>) у різновидах штрихових комбінацій та розмаїтих темпових співвідношеннях в гамах з одним ключовим знаком, <i>арпеджіо</i> (довгі, короткі, ламані), <i>акорди</i> (з оберненнями) та <i>ламаніакорди</i>.</p> <p>Виконує хроматичну гаму правою та лівою руками на готовій та/або виборній системі, знає її аплікатурні принципи.</p> <p>Контролює рівність звучання, збалансованість рухів міха лівою рукою під час гри штрихом <i>деташе</i>. Вдосконалює якість виконання прийому <i>тремоло міхом</i>, опановує прийом гри <i>пальцеве тремоло</i>; використовує різні види <i>тремоло</i> у вправах та творах.</p> <p>Виконує сюїту (не менше 3 частин),</p>

	<p>Ознайомлення з прийомом гри <i>пальцеве тремоло</i></p> <p>Робота над твором великої форми – сюїтою.</p> <p>Основні принципи роботи по підбору на слух</p>	<p>розкриває її образний зміст зі збереженням цілісності форми, демонструє технічну та штрихову палітру гри.</p> <p>Вміє самостійно визначати аплікатуру в нотному тексті твору (або його фрагменті), розуміючи взаємозв'язок аплікатури з фактурою та стилістичними особливостями твору.</p> <p>Підбирає на слух просту мелодію, визначає головні ступені ладу, підбирає акомпанемент лівою рукою (з використанням головних ступенів ладу).</p>
--	---	--

Протягом першого року навчання учень/учениця опановує: 2 етюди, 8 – 10 творів різних за жанрами та характером (1 поліфонічний твір, 1 твір великої форми, 1 твір українського композитора або обробку української мелодії, 1 – 2 мелодії, підібрані на слух, 1 – 2 твори, вивчені самостійно).

Завдання підсумкового контролю: грає напам'ять 2 різнохарактерні твори, серед яких обов'язково поліфонічний твір або твір великої форми.

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця: демонструє якісне виконання навчальної програми із використанням засвоєного спектру виконавських вмінь та навичок; усвідомлено контролює міховедення; передає образний зміст твору великої форми.

Другий рік навчання.

Завдання: ознайомлення з підголосковою поліфонією; опанування гри *терціями*; оволодіння технікою виконання мелізму *мордент*; удосконалення навичок міховедення; ознайомлення з формою варіацій; транспонування мелодій; збагачення концертного репертуару.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
<p>Модуль 3. Накопичення технічних навичок гри. Підголоскова поліфонія. Опрацювання штрихів: <i>tenuto</i>, <i>portato</i>, мелізму (мордент). Удосконалення навичок міховедення</p>	<p>Ритмічні малюнки (<i>дуолі, тріолі, квартолі</i>), <i>арпеджіо</i> (довгі, короткі, ламані), <i>акорди</i> (тонічний тризвук з оберненням) та <i>ламані акорди</i> в гамах з двома ключовими знаками.</p> <p>Підголоскова поліфонія в народних піснях.</p> <p>Вивчення мелізму <i>мордент</i> та його видів.</p> <p>Опрацювання штрихів: <i>tenuto, portato</i></p> <p>Філірування звуку в творах кантиленного характеру</p> <p>Удосконалення навичок міховедення та звуковидобування під час використання динамічної шкали: від <i>pp</i> до <i>ff</i>.</p> <p>Розвиток музичної пам'яті.</p>	<p>Відтворює різні ритмічні малюнки (<i>дуолі, тріолі, квартолі</i>) у різновидах штрихових комбінацій та різних темпових співвідношеннях у гамах з двома ключовими знаками, <i>арпеджіо</i> (довгі, короткі, ламані), <i>акорди</i> (тонічний тризвук з оберненнями) та <i>ламані акорди</i>.</p> <p>Виконує обробку народної пісні з елементами підголоскової поліфонії, дотримуючись плавності ведення голосів, виразності мелодичних ліній.</p> <p>Розпізнає графічне зображення <i>морденту</i> в нотному тексті, вміє правильно розшифровувати та грати види <i>мордентів</i> (одиначний перекреслений, одиначний неперекреслений, подвійний перекреслений, подвійний неперекреслений).</p> <p>Розуміє позначення в нотному тексті та використовує штрихи <i>tenuto, portato</i> у вивчених творах</p> <p>Вміє здійснювати філірування звуку відповідно образного змісту твору кантиленного характеру.</p> <p>Демонструє плавне ведення міха на «розтягування» і «стискання».</p> <p>Розуміє залежність гучності звуку від сили ведення міха, вміє відтворювати динамічні відтінки: від <i>pp</i> до <i>ff</i>.</p> <p>Тримає в репертуарі п'єси, вивчені в попередній період</p>

<p>Модуль 4. Гра подвійними нотами правою рукою (терції). Твір великої форми: варіації</p>	<p>Гра <i>терціями</i> правою рукою в мажорних гамах з одним знаком при ключі.</p> <p>Вдосконалення виконання різновидів <i>арпеджіо</i> та <i>акордів</i> у мажорних та мінорних гамах до 2 знаків (та/або на виборній клавіатурі).</p> <p>Прийом гри <i>glissando</i>.</p> <p>Твір великої форми: варіації. Динамічний план та штрихове співвідношення у варіаціях.</p> <p>Формування навичок читання з листа п'єс, їх транспонування.</p> <p>Правила підготовки до сценічного виступу.</p>	<p>Контролює рухи правої руки, вільний стан зап'ястка під час гри <i>терціями</i> в мажорних гамах з одним знаком при ключі.</p> <p>Грає <i>арпеджіо</i> та <i>акорди</i> з використанням пальцевого та кистьового поштовху на готовій та/або виборній клавіатурах</p> <p>Контролює правильне положення кисті, пальців правої руки на клавіатурі при висхідному та низхідному рухах під час виконання прийому гри <i>glissando</i>.</p> <p>.</p> <p>Виконує варіації як цілісну велику форму. Передає характер кожної варіації окремо та всіх її частин разом. Дотримується у виконанні динамічної структури та штрихової палітри, темпових співвідношень.</p> <p>Вільно читає з листа п'єси, що відповідають за складністю елементарному підрівню початкової мистецької освіти, транспонує їх на певні інтервали вгору та вниз.</p> <p>Знає основні правила підготовки до публічного виступу.</p>
---	---	--

Протягом другого року навчання учень/учениця опанує: 2 етюди, 8 – 10 творів, різних за жанрами та характером (1 поліфонічний твір, 1 твір великої форми, 1 – 2 – оригінальні твори або твір/твори українського композитора/обробка української мелодії, 1 – 2 твори естрадного напрямку, 1 – 2 мелодії, підібрані на слух, 1 – 2 твори, вивчені самостійно).

Завдання підсумкового контролю: грає напам'ять 2 – 3 різнохарактерні твори, серед яких обов'язково твір великої форми або поліфонічний твір.

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця: демонструє спектр опанованих штрихів, прийомів гри, динамічної шкали; проявляє здатність до філірування звуку; демонструє виконавську культуру та артистизм на сцені.

Третій рік навчання.

Завдання: засвоєння мелізматика (*трель, групето*), прийому гри *vibrato*; ознайомлення з контрастною поліфонією, формою рондо; опанування гри *октавами* та вдосконалення гри *терціями*; робота над музично-образною стороною творів з поглибленим засвоєнням агогіки, темброво-динамічними співвідношеннями; формування творчих навичок створення мелодій та акомпанементів до них.

Навчальна модулі	Зміст навчання	Результати навчання
<p>Модуль5 . Удосконалення технічних навичок гри. Контрастна поліфонія. Опрацювання мелізмів: трель та групето. Агогіка в музичних творах</p>	<p>Гра <i>арпеджіо</i> (довгі, короткі, ламані), <i>акордів</i> (тонічний тризвук з оберненням) та <i>ламаних акордів</i> (на правій клавіатурі та/або виборній системі) у гамах до трьох ключових знаків різними ритмічними малюнками (<i>дуолі, тріолі, квартолі</i>).</p> <p>Ознайомлення з контрастною поліфонією. Контрастна поліфонія в старовинних танцях. Прелюдія як самостійний твір. Особливості мховедення в поліфонічних творах, штрихи та голосоведення.</p>	<p>Дотримується різних темпових співвідношень у виконанні <i>арпеджіо</i> (довгі, короткі, ламані), <i>акордів</i> (тонічний тризвук з оберненням) та <i>ламаних акордів</i> (на правій клавіатурі та/або виборній системі) в гамах до трьох ключових знаків різними ритмічними малюнками (<i>дуолі, тріолі, квартолі</i>) у різновидах штрихових комбінацій.</p> <p>Розуміє основні ознаки й принципи побудови контрастної поліфонії. Розрізняє види старовинних танців (менует, алеманда, куранта, сарабанда, жига, сициліана, гавот, буре, полонез, павана та ін.), визначає їхні жанрові риси.</p> <p>Виконує старовинний танець або прелюдію; демонструє відчуття</p>

	<p>Вивчення мелізмів: <i>трель</i>, <i>групето</i>.</p> <p>Агогічні відхилення <i>rubato</i>, <i>rallentando</i>, <i>accelerando</i>, <i>ad libitum</i>, <i>tenuto</i>, <i>ritenuto</i> в контексті фразування та стилістичних особливостей твору.</p>	<p>стійкого мелодико-ритмічного малюнку як кожного голосу, так і цілого твору, дотримання штрихів, мелізматики.</p> <p>Демонструє техніку зміни напрямку руху міха, чітку координацію рухів під час виконання поліфонічних творів. Усвідомлює значення виконання штрихів щодо кожного голосу</p> <p>Розпізнає графічне зображення мелізмів у нотному тексті, вміє правильно розшифровувати та виконувати <i>трелі</i>, <i>групето</i>.</p> <p>Розуміє значення термінів <i>rubato</i>, <i>rallentando</i>, <i>accelerando</i>, <i>ad libitum</i>, <i>tenuto</i>, <i>ritenuto</i>. Демонструє агогіку у фразуванні як незначне відхилення від основного темпу для досягнення більшої музичної виразності у звучанні твору.</p>
<p>Модуль 6. Гра подвійними нотами правою рукою (октави). Форма рондо. Темброво-динамічні співвідношення</p>	<p>Вивчення прийомів гри <i>октавами</i>, вдосконалення гри <i>терціями</i> правою рукою в мажорних гамах до трьох знаків, двома руками (з готовим басом у лівій руці) із дотриманням аплікатурних принципів.</p> <p>Робота над твором великої форми – рондо.</p> <p>Опанування прийомів гри <i>vibrato</i>.</p>	<p>Контролює положення правої руки під час гри <i>октавами та терціями</i> в мажорних гамах до трьох знаків.</p> <p>Дотримується аплікатурних принципів під час гри двома руками (з готовим басом у лівій руці).</p> <p>Виконує твір у формі рондо. Визначає його характер та структурні компоненти.</p> <p>Демонструє здатність до цілісного звучання із збереженням єдиного темпу та ритму.</p> <p>Знає умовне позначення <i>vibrato</i> в нотному тексті, його види. Застосовує у творі відповідний вид <i>vibrato</i> з різною швидкістю, з прискоренням та заповільненням коливань.</p>

	<p>Темброво-динамічні співвідношення. Використання контрастної динаміки.</p> <p>Техніка використання регістрів (під час гри на тембровому або багатотембровом готово-виборному баяні).</p> <p>Формування творчих навичок: створення мелодії, підбір на слух, підбір акомпанементу</p>	<p>Вільно володіє всіма варіантами співставлення та плавного перетікання темброво-динамічних контрастів. Демонструє контрастну динаміку за рахунок володіння міхом (координує м'язові зусилля ведення міха та сили звуку).</p> <p>Правильно використовує реєстри відповідно до характеру твору. Розрізняє звукові градації, відмінності в нюансуванні.</p> <p>Виконує мелодію, створену власно або підібрану на слух, підбирає акомпанемент у межах головних ступенів ладу.</p>
--	---	---

Протягом третього року навчання учень/учениця опановує: 2 етюди, 8 – 10 творів, різних за жанрами та характером (1 поліфонічний твір, 1 твір великої форми, 1–2 оригінальні твори або твір/твори українського композитора/обробка української мелодії, 1 – 2 твори естрадного напрямку, 1 –2 мелодії, підібрані на слух, 1 – 2 твори, вивчені самостійно).

Завдання підсумкового контролю: грає напам'ять 3 різнохарактерні твори, серед яких обов'язково твір великої форми або поліфонічний.

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця: використовує опановані різновиди техніки гри відповідно до характеру творів; демонструє здатність до агогічних відхилень (*rubato, rallentando, accelerando, ad libitum, tenuto, ritenuto*) у творах й прийом гри *vibrato*; володіє мелізматиною, голосоведенням, міховеденням в поліфонічному творі; розрізняє темброво-динамічні співвідношення (динаміка, реєстри, слуховий контроль).

Четвертий рік навчання.

Завдання: освоєння імітаційної поліфонії; ознайомлення з сонатною формою; опанування творів естрадно-джазового напрямку; розширення обсягу більш складних прийомів гри; удосконалення творчих навичок, слухових уявлень.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
<p>Модуль 7. Гра подвійними нотами правою рукою (сексти). Імітаційна поліфонія. Розвиток слухових уявлень</p>	<p>Вивчення прийомів гри <i>секстами</i>, вдосконалення гри <i>терціями та октавами</i> правою рукою в мажорних гамах до чотирьох знаків, двома руками (з готовим басом у лівій руці) із дотриманням аплікатурних принципів.</p> <p>Гра <i>арпеджіо</i> (довгі, короткі, ламані), <i>акордів</i> (тонічний тризвук з оберненням) та <i>ламаних акордів</i> (на правій клавіатурі та/або виборній системі) у гамах до чотирьох ключових знаків різними ритмічними малюнками (<i>дуолі, тріолі, квартолі</i>).</p> <p>Імітаційна поліфонія та її характерні ознаки. Канон, інвенція.</p> <p>Продовження формування творчих навичок та розвитку слухових уявлень.</p>	<p>Контролює положення правої руки під час гри <i>терціями, секстами, октавами</i> в мажорних гамах до чотирьох знаків.</p> <p>Дотримується аплікатурних принципів під час гри двома руками (з готовим басом у лівій руці).</p> <p>Дотримується різних темпових співвідношень у виконанні <i>арпеджіо</i> (довгі, короткі, ламані), <i>акордів</i> (тонічний тризвук з оберненням) та <i>ламаних акордів</i> (на правій клавіатурі та/або виборній системі) в гамах до чотирьох ключових знаків різними ритмічними малюнками (<i>дуолі, тріолі, квартолі</i>) у різновидах штрихових комбінацій</p> <p>Розуміє основні принципи побудови імітаційної поліфонії. Виконує твір імітаційної поліфонії.</p> <p>Демонструє усвідомлене виконання окремих голосів та їх поєднання, відчуває спрямованість розвитку кожної мелодичної лінії.</p> <p>Грає з листа незнайомі твори, що відповідають складності елементарного підрівня.</p> <p>Підбирає на слух прості мелодії та акомпанементи до них, використовуючи поєднання басів з усіма видами акордів на лівій клавіатурі</p>

<p>Модуль 8. Ускладнення ритмічних малюнків. Узагальнення техніки гри подвійними нотами (терції, сексти, октави). Сонатна форма. Напрями сучасної музики. Оригінальні виконавські прийоми</p>	<p>Ознайомлення з ритмічними групами: <i>квінтоль, секстоль</i> на основі мажорних гам до п'яти знаків.</p> <p>Гра <i>терціями, секстами, октавами</i> у відповідних тональностях. <i>Пунктирний ритм.</i></p> <p>Твір великої форми: соната/сонатина. Виконавські принципи в роботі над твором.</p> <p>Ознайомлення з напрямками сучасної музики (на прикладі навчального репертуару).</p> <p>Ознайомлення з прийомами гри: – <i>рикошет</i>; – <i>кластер</i>; – <i>глісандо</i></p> <p>Розвиток технічних навичок виконання віртуозних творів, уміння швидко переключати увагу на різні види техніки. Удосконалення техніки перемикання регістрів (підборідників). Удосконалення навичок транспонування мелодій з акомпанементом.</p>	<p>Чітко та ритмічно виконує групи з додаванням <i>квінтoley, секстoley</i> на основі мажорних гам до 5 знаків з дотриманням визначеного темпу, зміни напрямку руху ведення міха. Точно відтворює <i>пунктирний ритм.</i></p> <p>Виконує сонату/частину сонати/сонатину, розуміє їхню будову. Вирізняє контрастні теми, логіку тонально-гармонічного розвитку, характерні ознаки форми. Демонструє відчуття єдиної наскрізної лінії музичного розвитку твору. Використовує інтонаційні та динамічні нюанси, різноманітні способи звуковидобування. Розкриває образно-смісловий зміст твору. Знає умовні позначення <i>рикошету</i> в нотному тексті. Розуміє техніку відтворення міхом основних видів <i>рикошету</i> (<i>дуольний, тріольний</i>).</p> <p>Виконує <i>кластер, кластерне глісандо</i> долонею або кулаком різними видами туше як виразні прийоми для передачі особливого емоційного піднесення.</p> <p>Виконує твори рухливого характеру, якісно та швидко здійснює перехід з одного на інший вид техніки (наприклад: гамоподібна, арпеджована, акордова). Вміє своєчасно перемикати регістри (або підборідники) між частинами творів.</p> <p>Транспонує підібрані на слух мелодії з акомпанементом в задані тональності.</p>
--	--	---

Протягом четвертого року навчання учень/учениця опанує:
2 етюди, 8 – 10 творів, різних за жанрами та характером (1 поліфонічний твір, 1 твір великої форми, 1 – 2 – оригінальні твори або твір/твори українського композитора/обробка української мелодії, 1 – 2 твори сучасного напрямку, 1 – 2 мелодії, підібрані на слух, 1 – 2 твори, вивчені самостійно).

Завдання підсумкового контролю: грає напам'ять 3 різнохарактерні твори, серед яких обов'язково твір великої форми або поліфонічний.

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця: демонструє усвідомлене виконання імітаційної поліфонії, окремих голосів та їх поєднань, відчуває спрямованість розвитку кожної мелодичної лінії; демонструє навички виконання творів різних стилів сучасної музики (джаз/поп/рок та ін.) з використанням ритмічних, штрихових та динамічних особливостей; використовує опановані різновиди техніки гри відповідно до характеру творів; розрізняє темброво-динамічні співвідношення (динаміка, регістри, слуховий контроль).

П'ятий рік навчання.

Завдання: ознайомлення з поліритмічними сполученнями тривалостей (дуолі – тріолі, тріолі – квартолі та ін.), твором імітаційної поліфонії: *фугета/фугато/фуга*; ускладнення репертуару за технічними та художніми вимогами; продовження формування музично-естетичного смаку на основі виконання різноманітного за стилем і характером репертуару; значна увага приділяється підготовці програми підсумкового іспиту, достатньої для продовження подальшого здобуття мистецької освіти професійного спрямування в системі фахової передвищої освіти, відтворенню та втіленню в музичних творах художніх образів, роботі над удосконаленням виконавської техніки.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
<p>Модуль 9. Накопичення, удосконалення виконавських навичок. Поліритмічні сполучення тривалостей нот. Сценічна витримка та артистизм</p>	<p>Гра <i>арпеджіо</i> (довгі, короткі, ламані), <i>акордів</i> (тонічний тризвук з оберненням) та <i>ламаних акордів</i> (на правій клавіатурі та/або виборній системі) у гамах до п'яти ключових знаків різними ритмічними малюнками (<i>дуолі, тріолі, квартолі</i>).</p> <p>Ознайомлення з поліритмічними сполученнями тривалостей (<i>дуолі – тріолі, тріолі – квартолі</i> та ін.).</p> <p>Ознайомлення з твором імітаційної поліфонії: <i>фугета/фугато/фуга</i>.</p> <p>Опрацювання навичок сценічної витримки та артистизму.</p>	<p>Дотримується різних темпових співвідношень у виконанні <i>арпеджіо</i> (довгі, короткі, ламані), <i>акордів</i> (тонічний тризвук з оберненням) та <i>ламаних акордів</i> (на правій клавіатурі та/або виборній системі) в гамах до п'яти ключових знаків різними ритмічними малюнками (<i>дуолі, тріолі, квартолі</i>) у різновидах штрихових комбінацій.</p> <p>Має уявлення щодо виконання складних ритмічних малюнків та поліритмічних сполучень тривалостей в одному темпі.</p> <p>Знає характерні риси <i>фугети/фугато/фуги</i>, особливості побудови фуги як найвищої форми поліфонії. Демонструє вміння самостійно розібрати фрагмент поліфонічного твору: підібрати раціональну аплікатуру, опрацювати окремо кожен голос, горизонтальний рух голосів та їхню вертикальну взаємодію. Демонструє виконання голосів різними прийомами пальцевої та міхової артикуляції, поєднаннями різних штрихів. Виконує поліфонічний твір (<i>фугети/фугато/фуги</i>), демонструє вміння чути поліфонічну тканину, вести кожен голос окремо і всю сукупність голосів в їх взаємозв'язку згідно характеру звучання усього твору. Демонструє сценічну витримку та артистизм, застосовує опановані засоби музичної виразності для відтворення художнього образу музичного твору</p>
<p>Модуль 10. Закріплення, удосконалення та розширення</p>	<p>Удосконалення дрібної та крупної техніки.</p>	<p>Володіє навичками гри дрібної та крупної техніки правої та лівої рук на основі опанованих гам, арпеджіо, акордів, вправ, етюдів.</p>

<p>знань та вмінь, необхідних для якісної гри. Підготовка до випускного іспиту</p>	<p>Робота над твором великої форми.\</p> <p>Розвиток асоціативного мислення і образної уяви під час роботи над художнім образоммузичного твору.</p> <p>Підготовка програми випускного іспиту: робота над основними виконавськими навичками.</p> <p>Відпрацювання, повторення вивченого репертуару, вільне володіння навичками самостійного розбору творів рівня 2 – 3 рокунавчання.</p> <p>Закріплення та вдосконалення творчих навичок учня</p>	<p>Розкриває образний зміст твору великої форми, його характерні особливості, динамічно-штрихову шкалу та темпові співвідношення.</p> <p>Розкриває образну складову, демонструє процес виконання та передачі художнього змістутвору, проявляє здатність слухати себе під час власноговиконання.</p> <p>Дотримується темпової єдності, ритмічної та звуковисотної точності, штрихової культури виконання творів, основних принципів динаміки звуку, агогіки, повного спектру тембральної палітри інструмента під час роботи над програмою випускного іспиту.</p> <p>Володіє базовими виконавськими навичками, вміє самостійно розбирати і читати з листа нескладні твори (рівня 2 – 3 року навчання).</p> <p>Впевнено володіє навичками підбору на слух мелодій з акомпанементом, транспонування етюдів та п'єс.</p>
--	--	---

Протягом п'ятого року навчання учень/учениця опанує: 2 етюди, 8 – 10 творів, різних за жанрами та характером (1 поліфонічний твір, 1 твір великої форми, 1 – 2 – оригінальні твори або твір/твори українського композитора/обробка української мелодії, 1 – 2 твори сучасного напрямку, 1 – 2 мелодії, підібрані на слух, 1 – 2 твори, вивчені самостійно).

Завдання підсумкового контролю: грає напам'ять 1 поліфонічний твір, 1 твір великої форми, 2 різностильові, різнохарактерні твори, 1 етюд.

Під час виконання програми **підсумкового контролю** учень/учениця: демонструє технічну підготовку, різновиди виконавських прийомів у творах великої форми; виконує поліфонію та демонструє поліфонічне мислення; передає художній зміст твору; демонструє сценічну витримку та артистизм у процесі виконаннямузичних творів.